
04.02.09

**ACADEMY OF
ANCIENT MUSIC**

PAVLO BEZNOSIUK

CONCERTZAAL - 20.00

19.15 Inleiding door Nele Gabriëls

CONCERTGEBOUW

BIO'S

The Academy of Ancient Music is een klinkende naam in de wereld van de barok- en klassieke muziek – zoveel bewijzen het concertpalmares en de meer dan 250 opnames van het orkest sinds de oprichting door Christopher Hogwood in 1973. Het gedachtegoed van de historische uitvoeringspraktijk is daarbij steeds een belangrijk credo geweest. Sinds 2006 staat Richard Egarr aan het roer. Paul Goodwin en Pavlo Beznosiuk nemen het nu en dan van hem over tijdens Europese tournees. De 'AAM' is in residentie aan de universiteit van Cambridge. Binnenkort brengt het orkest een nieuwe cyclus uit van Händels instrumentale muziek.

De Iers-Oekraïense Pavlo Beznosiuk is een uiterst veelzijdig musicus. Deze violist met 'star quality' voelt zich zowel op historische als op moderne instrumenten thuis. Naast zijn carrière als solist, kamermuzikant en concertmeester dirigeert hij regelmatig ensembles uit de wereld van de oude muziek, zoals het Orchestra of the Age of Enlightenment, het Amsterdam Baroque Orchestra en The Academy of Ancient Music. Met dit laatste orkest o.l.v. Christopher Hogwood nam Beznosiuk de vioolconcerti opus 6 van Vivaldi op bij Decca. Hij doceert barokviool aan het conservatorium van Den Haag.

De sopraan Elin Manahan Thomas studeerde in Cambridge en Londen. Haar naam is onlosmakelijk met Bach verbonden doordat ze de eerste zangeres was die zijn *Alles mit Gott* opnam, een verjaardagsode die in 2005 werd ontdekt. Naast Bach figureren componisten als Händel, Mozart, Haydn, Fauré en Tavener op haar erelijst. Elin Manahan Thomas verdeelt haar tijd tussen de opera en het concertpodium, waar ze optreedt met diverse vocale ensembles. Sinds 1999 werkte ze o.a. samen met Paul McCreech, Sir John Eliot Gardiner en Harry Christophers.

UITVOERDERS & PROGRAMMA

---

ensemble

ACADEMY OF ANCIENT MUSIC

leiding en viool

PAVLO BEZNOSIUK

sopraan

ELIN MANAHAN THOMAS

Antonio Vivaldi (1678-1741),

Violconcerto in E opus 8 (Il cimento dell'armonia e dell'inventione) nr. 1 'De Lente' (1725)

- Allegro
- Largo
- Allegro

Henry Purcell (1659-1695),

Aria's uit 'The Fairy Queen' (1692)

- 'Thus the ever grateful spring'
- 'See, see my many colour'd fields'
- Dance for the followers of the night
- 'See even night herself is here'
- Dance for the Haymakers
- 'Now the night is chas'd away'

Antonio Vivaldi,

Violconcerto in g opus 8 nr. 2 'De Zomer' (1725)

- Allegro non molto
- Adagio - Presto
- Presto

Georg Friedrich Händel (1685-1759),

'Like Clouds, Stormy Winds them Impelling',
aria uit 'The Triumph of time and truth' (1737)

— Pauze —

Georg Friedrich Händel,

'Finche d'un Zeffiro Soave', aria uit 'Ezio' (1732)

Antonio Vivaldi,

Violconcerto in F opus 8 nr. 3 'De Herfst' (1725)

- Allegro
- Adagio molto
- Allegro

Georg Friedrich Händel

Aria 'Da Tempesta' uit 'Giulio Cesare' (1724)

Antonio Vivaldi,

Violconcerto in f opus 8 nr. 4 'De Winter' (1725)

- Allegro non molto
- Largo
- Allegro

Met Nederlandse boventiteling

ORKESTRAAL

VOX

Van stemming tot blaffende hond: de kunst van het imiteren

Natuur als inspiratiebron voor de muziek: het lijkt een vanzelfsprekendheid. Toch moet de esthetiek van de mimesis (letterlijk 'navolging') gezien worden in de context van hoe de mens zich tot de wereld verhoudt. Doorheen de hele muziekgeschiedenis speelde zowel het platonische als het aristotelische gedachtegoed een belangrijke rol in het denken over muziek. Aan de ene kant van het spectrum is er de visie van (en een zoektocht naar) het autonome kunstwerk, gegrond in het platonisme. Dit beschouwt de zichtbare wereld als een afspiegeling van een hogere, abstracte en onvatbare Werkelijkheid. De (ideële) Kunst is hier dan een schijnbare nabootsing van. Aan de andere kant van het spectrum is er de idee van Kunst die de Natuur (in de betekenis van 'stoffelijke wereld') nabootst. Hieraan ligt het aristotelische denken ten grondslag, dat de zinnelijke ervaring van die stoffelijke werkelijkheid toelaat. Het aristotelisme benadrukt ook dat imitatie een positieve handeling is, eigen aan de mens die zo het louter dierlijke overstijgt. Imitatie ligt immers aan de basis van een uitgebreid leerproces dat de mens van kindsbeen af doorloopt. Het aristotelische gedachtegoed laat toe dat de Natuur fungeert als een direct voorbeeld voor de Kunst. In de muziek rijst hierbij de specifieke vraag naar hoe de geluiden (vb. vogelzang), natuurelementen (vb. een storm) en affecten (emoties) verklankt kunnen worden.

Opera, het dramatische genre bij uitstek, leent zich zeer goed tot het evoceren van sferen en gevoelens, en het imiteren van natuurelementen. Zo roept **Henri Purcell** (1659-1695) in zijn semi-opera **The Fairy**

Queen uit 1692 – vier 'masques' (in 1693 aangevuld tot vijf) die tussen de acten van een bewerking van Shakespeares *A midsummer night's Dream* gebracht werden – met eenvoudige middelen welbepaalde sferen op. Eerder dan de vorm of klank van specifieke natuurelementen te imiteren, concentreert hij zich op algemene stemmingen. In *See, even Night herself is here*, bijvoorbeeld, refereren het 'lome' tempo, de toonherhalingen en de zachte strijkers aan de Nacht. Dit wordt (met mate!) doorbroken om 'spite' en 'offence' uit te drukken. Ook beeldt Purcell de betekenis van specifieke woorden uit, zoals het klimmen van de zon in het jubelende *Now the night is chased away*. Het zelfde geldt ook voor de (virtuoze) aria's uit **Georg Friedrich Händels** (1685-1759) opera's.

Ook het louter instrumentale repertoire kan echter een toonschildering zijn. **Antonio Vivaldi's** (1678-1741) *Vier Jaargetijden* behoren ongetwijfeld tot de meest bekende composities die in essentie vertrekken van de idee van imitatie. In zijn opera's had Vivaldi (naast het creëren van de gepaste sferen zoals bij Purcell en Händel) al onomatopoeïsche (klanknabootsende) en picturale effecten toegepast in puur instrumentale delen. Nu transplanteerde hij dit idee echter naar het soloconcerto. De *Vier Jaargetijden* werden gepubliceerd in 1725 als de eerste vier werken in de bundel *Il cimento dell' armonia e dell' inventione* ('De strijd tussen Harmonie en Inventie'), waarin Vivaldi het spanningsveld tussen harmonie (en gestructureerde vorm) en creatieve inventie aftaste. Volgens zijn tijdgenoten overheerste in deze bundel (net als in zijn andere concerten) de 'inventione' al te zeer op de 'armonia'. Zo hoorden de vele onregelmatige loopjes, de overdreven virtuositeit en de vogelimitaties

---

voor componist en theoreticus Francesco Geminiani (1687-1762) veeleer thuis in de trukendoos van goochelaars en poseurs dan in de edele Kunst der Muziek. De *Vier Jaargetijden* zijn inderdaad doorspekt met virtuoze trekjes en sprongen, klankschilderingen en andere 'onregelmatigheden'. Het is dan ook ware 'programmamuziek': aan de basis liggen vier 'sonetti dimostrativi' die dienen als gids voor de concerten. Zo horen we in het eerste deel van *De Lente* inderdaad de komst van de vogels, gevolgd door een onweer en de terugkeer van de vogels. In *De zomer* vreest de herder onder de blakende zon de komst van het onweer in het derde deel. Het oogstfeest (deel 1) en de jacht (deel 3) karakteriseren dan weer *De Herfst*, terwijl bittere kou en krakend ijs (delen 1 & 3) in sterk contrast staan met de warme gloed van het haardvuur (deel 2) in *De Winter*. De partituren staan ook bol van kleine verwijzingen naar klanknabootsingen, bijvoorbeeld de blaffende herdershond in de langzame beweging van *De Lente*.

Toch zijn deze vier concerten voor viool en orkest meer dan louter *inventione* en *mimesis*. Het belang van Vivaldi's bijna vijfhonderd (!) concerten voor de ontwikkeling van het genre staat buiten kijf. Hij paste als eerste systematisch de ritornellovorm toe op de eerste en laatste bewegingen van de concerten (soms ook in het langzame middendeel): het orkest brengt de ritornelli of steeds terugkerende 'refreinen', terwijl de solist in contrasterende episodes dit en nieuw muzikaal materiaal verder ontwikkelt. Omdat het 'programma' van de *Vier Jaargetijden* net als het principe van de ritornellovorm zowel terugkerende als eenmalige elementen bevat, zijn 'vorm' en 'inventie' eenvoudig te combineren. Zo duiken de jagers in de laatste beweging van

De Herfst meermaals op in het ritornello, terwijl de dood van de prooi in de episode verklankt wordt. Op die manier verbindt Vivaldi een op zichzelf (dus: los van de stofelijke werkelijkheid) staande vormidee met een vindingrijke, virtuoze klankschildering geïnspireerd door en ter imitatie van de Natuur.

Nele Gabriëls

ACADEMY OF ANCIENT MUSIC

---

leiding en viool
Pavlo Beznosiuk

sopraan
Elin Manahan Thomas

eerste viool
Rebecca Livermore
Persephone Gibbs
Liz MacCarthy

tweede viool
Rodolfo Richter
Joanna Lawrence
Marianna Szucs

altviool
Trevor Jones
Rachel Byrt

cello
Joseph Crouch
Imogen Seth Smith

contrabas
Timothy Amherst

klavecimbel
Giulia Nuti

De relatie natuur-muziek in de tweede helft van de 17e eeuw

Jacob Philipp Hackert, uitzicht op de Engelse tuin in Caserta, 1788

Zowel Purcell, Vivaldi als Händel deinsden er niet voor terug om stereotypen te gebruiken voor hun muzikale mimesis ('artistieke uitbeelding van de werkelijkheid') van natuurfenomenen. Bij een aantal van die stereotypen gaat het om meer dan enkel een vrij banale klanknabootsing. De imitatie van stormgeluiden of allerlei vogelengezang wordt niet geschuwd, maar beperkt zich niet langer – vooral in de tweede helft van de 17e en in de 18e eeuw – tot letterlijke imitatie. Ze wordt integendeel meer en meer betrokken op de menselijke interpretatie van deze natuurfenomenen.

Voor de Engelse sensualisten, met name de Engelse filosoof John Locke (1632-1704) waren de mening toegedaan dat de natuur *an sich* geen enkele betekenis heeft. Ze genereert pas betekenis in zoverre ze door mensen verklaard en aangepast kan worden. Locke was bevriend met Isaac Newton. Beiden zagen de natuur als de vermaterialiseerde openbaring van de Oneindigheid. Deze moest bestudeerd en begrepen worden en ten dienste gesteld worden van de mensen die er deel van uitmaken.

In de kunsten openbaart de natuur zich aan de mensen door de (subjectieve, collectieve) gevoelens die ze opwekt. De gevoelens (sensaties) van somberheid bij donkere wolken, van angst bij stormweer, van kalmte bij een kabbelend beekje, van blijheid bij het gezang van een nachtegaal of van ontzag bij het aanschouwen van een weids landschap, zijn belangrijker dan de objecten die deze veroorzaken. En is niet de muziek de kunst bij uitstek die in staat is deze gevoelens rechtstreeks te openbaren?

Johan Huys

Alfredo Bernardini

IN DE KIJKER

za 28.02.09 / 20.00 / Concertzaal

THE ENGLISH CONCERT & ALFREDO BERNARDINI HÄNDEL

Gastdirigent Alfredo Bernardini leidt The English Concert instrumentaal en vocaal werk van Händel. De aandacht gaat uit naar minder gekende composities die binnen Händels hele oeuvre in het oog springen. Een vroeg concerto grosso, een solocantate en een dramatische cantate: hiermee geven The English Concert, Nuria Rial en Fulvio Bettini een verrassend voorsmaakje van de reeks Händelconcerten die volgen.

CONCERTGEBOUWCAFE

Geniet van een verwenkoffie, fingerfood of lunches à la carte in het Concertgebouwcafé. Beluister aan je tafel de cd-selectie als voor- of naproefje van een concert, of lees er een goed boek van het Concertgebouw. De cd's en boeken zijn bovendien ter plaatse te koop. Tijdelijke fototentoonstellingen komen goed tot hun recht in de hedendaagse architectuur van Robbrecht en Daem. U vindt dit rookvrije cultuurcafé op de benedenverdieping van het Concertgebouw.

tickets & info: www.concertgebouw.be / ☎ +32 70 22 33 02 / 📍 In&Uit, 't Zand 34, 8000 Brugge

DISCOVERY

DISCOVERYPAS
50 % KORTING VOOR JONGEREN

Provincie
West-Vlaanderen

BRUGGE
MUNICIPALITEIT

DeMorgen
een open geest bijtelt meer

Knack
weekend
FOCUS
WINKELMAN

Klara

PORT AUTHORITY
ZEEBRUGGE

Electrabel

FLUXYS
Energie van Vlaanderen

BOMBARDIER